

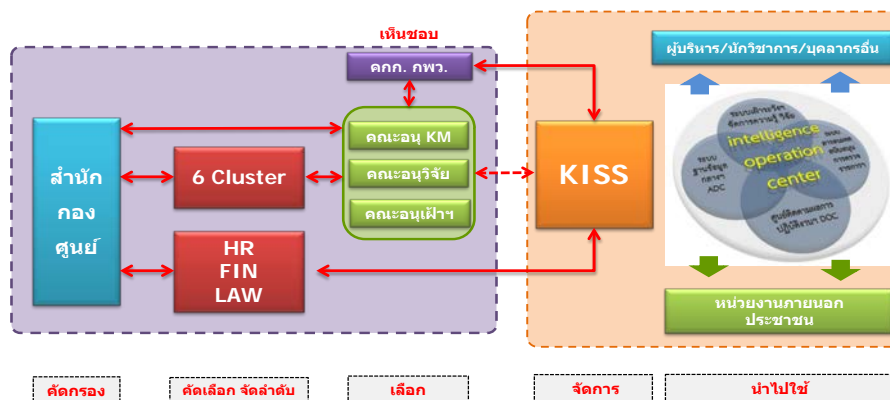
4.2 การจัดการความรู้ สารสนเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ก. ความรู้ของส่วนราชการ

แนวทาง (Approach)

กรมอนามัยให้ความสำคัญกับการสร้างค่านิยม ส่งเสริม และการยกระดับความรู้ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเป็นองค์กรคุณภาพคู่คุณธรรม โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับทั่วทั้งกรมทำงานบนฐานความรู้ (Learning Personnel) เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และก้าวสู่ความเป็นเลิศ (Excellence) ในระดับชาติและระดับพื้นที่เชิงประเด็น ตามเป้าหมายการส่งเสริมสุขภาพและการอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาและขับเคลื่อนวิชาการกรมอนามัย (กพว.) มีอธิบดีกรมอนามัยทำหน้าที่เป็นประธานด้วยตนเอง คณะกรรมการ ฯ ดังกล่าวประกอบด้วย อนุกรรมการพัฒนาวิชาการและงานวิจัย อนุกรรมการบริหารจัดการความรู้ และอนุกรรมการพัฒนาระบบเฝ้าระวัง โดยสำนักคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นหน่วยงานหลัก ในการสนับสนุนการจัดการความรู้ขององค์กร ผ่านเครื่องมือสนับสนุนการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการแบ่งปันความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงการต่อยอดสร้างนวัตกรรม

ระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ (KISS)

ภาพที่ 4.2 ก - 1 ระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ กรมอนามัย

ในการบริหารจัดการความรู้ จะมีผู้แทนจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีการทำงาน ของ 5 กลุ่มวัยและอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้วยแนวทางการบริหารจัดการคร่อมสายงาน (integration) เพื่อสนับสนุนให้เกิดกลไกการพัฒนาระบบการทำงานแบบบูรณาการจาก 6 Cluster 3 กลุ่มสนับสนุน ได้แก่ กลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย กลุ่มวัยเรียน กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มวัยสูงอายุ กลุ่มอนามัยสิ่งแวดล้อม กลุ่มยุทธศาสตร์กำลังคน กลุ่มการคลังและงบประมาณ และกลุ่มกฎหมาย โดยการรวบรวมความรู้ด้านวิชาการและองค์ความรู้ที่พัฒนาจากกระบวนการจัดการความรู้ การวิจัย และการเฝ้าระวัง ฯ ในประเด็นต่าง ๆ จาก 6 Cluster ทำหน้าที่คัดกรองชุดองค์ความรู้ประเภทต่างๆ นำเสนอในการประชุมติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ในทุกวันอังคารของเดือน และใช้ระบบเทคโนโลยีมาสนับสนุนในการกำกับ ดูแล ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน

กรมอนามัยนำปัจจัยความต้องการทางยุทธศาสตร์ความต้องการของบุคลากร ความเป็นในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน และระบบงาน (Work System) มาใช้ในการทบทวนระบบการจัดการความรู้ของกรม โดยจัดทำแผนการจัดการวิชาการและความรู้กรมอนามัยเพื่อการเปลี่ยนผ่านกรมอนามัยด้วยความรู้และปัญญาสู่ความยั่งยืน (Knowledge and Wisdom for Change) เพื่อกำหนดขอบเขตการจัดการความรู้ให้มีความชัดเจน และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

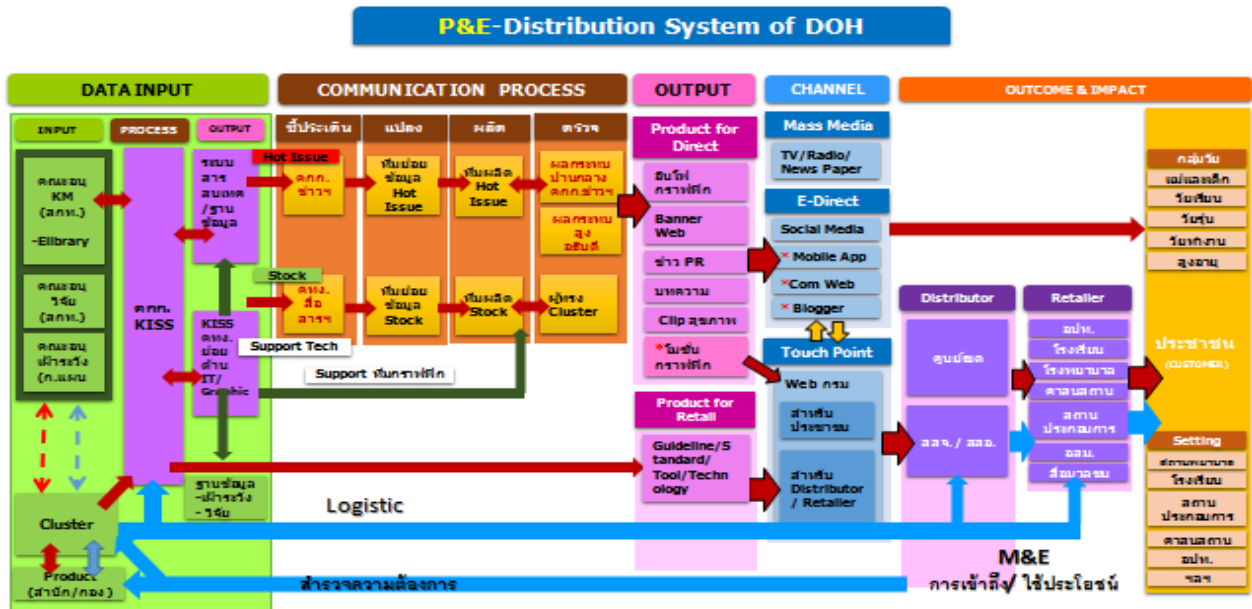
กรมอนามัยมีการค้นหาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และส่งเสริมการนำวิธีปฏิบัติดังกล่าวไปขยายผลให้เกิดการปฏิบัติทั่วทั้งองค์กร โดยจัดทำเป็นกรณีศึกษาและแนวทางการส่งต่อวิธีปฏิบัติในรูปแบบคู่มือการถอดบทเรียนสู่การจัดทำชุดความรู้ การจัดทำเวทีนำเสนอผลงานวิจัย ผลการพัฒนาวิชาการ และผลงานการจัดการความรู้และนวัตกรรม เวทีเสวนาวิชาการเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้จากการปฏิบัติ (Problem-based Learning: PBL) และนำเสนอผลงานที่เกิดจากการปรับปรุงการดำเนินงาน (Lean) นวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ (Innovation) และการจัดการความรู้ (Knowledge) ในรูปแบบต่างๆ ที่มีความโดดเด่น (Excellence) โดยนำเสนอในรูปแบบการประกวด Storytelling เช่น การประกวด LIKE Talk, Ted Talk เป็นต้น

นอกจากนี้ เพื่อให้การรวบรวมและการถ่ายทอดความรู้ของบุคลากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมอนามัยได้จัดให้มีแหล่งรวมความรู้และการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในรูปแบบห้องสมุดและศูนย์สื่อส่งเสริมสุขภาพแล้ว กรมอนามัยได้นำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยสนับสนุนการจัดการความรู้โดยกำหนดให้ทุกหน่วยงานสามารถ Log in เข้ามาในระบบเพื่อแบ่งปันความรู้ในแหล่งรวมสินทรัพย์ทางความรู้ของกรมอนามัย โดยมีหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการให้เหมาะสมกับธรรมชาติการใช้งานของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

กรมอนามัยมีการจัดการข้อมูล สารสนเทศ และองค์ความรู้ ให้มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันกาล โดยการออกแบบพัฒนาระบบงานให้สอดคล้องกับลักษณะการใช้งานด้านต่างๆ โดยกำหนดให้มีตรวจสอบความแม่นยำถูกต้องของข้อมูลสนับสนุนการบริหารจัดการองค์กร เช่น Anamai Data Center, Health Data Center Dashboard, DOH Surveillance, ข้อมูลสนับสนุนการตรวจราชการและนิเทศงาน มีผู้รับผิดชอบและระยะเวลาในการรายงานข้อมูลไว้ชัดเจน และสอบถามอีกครั้งโดยบุคคลในทุกระบบงานสำคัญ เพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศแม่นยำถูกต้อง และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

ส่วนของชุดความรู้ที่ใช้ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพ 5 กลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัยได้ทำการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางวิชาการซึ่งมีมากกว่า 1,000 รายการ โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีการทำงาน ทำการคัดกรองชุดความรู้ประเภทต่าง ๆ ของ 5 กลุ่มวัยและอนามัยสิ่งแวดล้อม และเผยแพร่ชุดความรู้ที่ได้รับการคัดกรองแล้วไปยังกลุ่มเป้าหมายผ่านองค์กรภาคีเครือข่าย และ Social Media ในรูปแบบต่างๆ ดังภาพ

ภาพที่ 4.2 ก – 2 P&E Distribution System of Department of Health

การถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติ (Deployment)

กรมอนามัยกำหนดให้มีการติดตามประเมินผลความสำเร็จการดำเนินงานและสร้างการเรียนรู้ร่วมกันโดยจัดให้มีการประชุมในทุกวันอังคาร เพื่อติดตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

วันประชุม	องค์ประชุม	ประเด็นสำคัญ
อังคารที่ 1 ของเดือน	<ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารหน่วยงานส่วนกลาง Cluster FIN Cluster HR 	<ul style="list-style-type: none"> ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง, Cluster FIN และ HR นำเสนอนวัตกรรม ในประเด็น Lean และ R2R ของทุกหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย
อังคารที่ 2 ของเดือน	<ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารกรมอนามัย (ทุกหน่วยงาน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค) 	<ul style="list-style-type: none"> ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของทุกหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็น Lead และการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย ระหว่างกรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
อังคารที่ 3 ของเดือน	<ul style="list-style-type: none"> คณะกรรมการพัฒนาและขับเคลื่อนวิชาการกรมอนามัย และ <ul style="list-style-type: none"> อนุกรรมการพัฒนางานวิจัย อนุกรรมการบริหารจัดการความรู้ อนุกรรมการพัฒนาการเฝ้าระวังในระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม Cluster KISs 	<ul style="list-style-type: none"> ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของ คณะอนุกรรมการ ฯ 3 คณะ และ Cluster KISs นำเสนอข้อมูลสถานการณ์ที่สำคัญตามตัวชี้วัด สถานะสุขภาพคนไทย และปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์ความรู้ที่สำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาทางวิชาการ รวมถึงการสร้างนวัตกรรม
อังคารที่ 4 ของเดือน	<ul style="list-style-type: none"> คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กรมอนามัย 	<ul style="list-style-type: none"> ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

การเรียนรู้ (Learning)

กรมอนามัยกำหนดให้มีการจัดทำรายงานผลการจัดกิจกรรม หรือผลการประชุมวิชาการ ในรูปแบบ One Page Report / Rapporteur ในทุกกิจกรรมการดำเนินงาน เพื่อสื่อสารให้บุคลากรกรมอนามัยได้ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่สามารถจัดทำรายงานดังกล่าวแล้วเสร็จ และเผยแพร่ได้ภายใน 1 วันทำการ และนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ เช่น LINE group, Web page ของแต่ละหน่วยงาน และกรมอนามัย จนกระทั่งเป็นวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการแบ่งปันความรู้ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนและพัฒนาทักษะการสื่อสารความรู้กันอย่างกว้างขวาง โดยผู้นำระดับสูงขององค์กรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกโอกาส ทุกสถานที่ ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น Face book Line group รวมทั้งการสื่อสารสองทาง(Face to face) ตลอดจนกระตุ้นและเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล โดยการยกย่อง ชมเชย และให้รางวัล

สำหรับผู้ที่มีโอกาสเดินทางไปศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน เข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือไปเป็นวิทยากร ณ ต่างประเทศ นอกจากการจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังกำหนดให้มีการถ่ายทอดแบ่งปันความรู้และประสบการณ์แก่บุคลากรกรมอนามัยในรูปแบบ Journal Club อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

การบูรณาการ (Integration)

กรมอนามัยบูรณาการการจัดการข้อมูล สารสนเทศ และองค์ความรู้ ให้มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันกาล โดยมอบหมายให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีการทำงาน คัดกรองชุดองค์ความประเภทต่าง ๆ ของ 5 กลุ่มวัยและอนามัยสิ่งแวดล้อม และเผยแพร่ชุดความรู้ที่ได้รับการคัดกรองแล้วผ่านช่องทางการสื่อสารหลากหลายรูปแบบรวมทั้งสื่อออนไลน์ ซึ่งการออกแบบพัฒนาระบบงานให้สอดคล้องกับลักษณะการใช้งานด้านต่าง ๆ ได้กำหนดผู้รับผิดชอบและระยะเวลาในการรายงานข้อมูลไว้ชัดเจน และสอบทานอีกครั้งในทุกระบบงานสำคัญ เพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศแม่นยำ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

ข. ข้อมูล สารสนเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวทาง (Approach)

กรมอนามัยดำเนินการเพื่อให้ข้อมูล สารสนเทศและความรู้ มีความแม่นยำ ถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันสมัย โดยมอบหมายให้กองแผนงาน คณะกรรมการ KISs และ กพร. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำการรวบรวม วิเคราะห์ และกำหนดเป้าหมายของกระบวนการที่สำคัญ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล แนวทาง/วิธีปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานจากตัวอย่างที่ดี (Best Practice) รวมทั้งข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานที่ผ่านมาที่จะทำให้ข้อมูล สารสนเทศ และความรู้มีคุณลักษณะตามที่ผู้บริหาร นักวิชาการ องค์กรภาคี และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการ จากนั้นนำมาทบทวนนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ (ICT Security Policy) ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านการปฏิบัติงานขององค์กร รวมถึงกำหนดเป็นแนวทาง/วิธีปฏิบัติ กำหนดขั้นตอนการสอบทานและกิจกรรมควบคุม เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการบริหารจัดการข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ที่มีคุณภาพ โดยมีการควบคุมการดำเนินการเพื่อบริหารจัดการคุณลักษณะของข้อมูล 3 ด้าน ดังนี้

1) การนำเข้าข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ (Input Control) มีการกำหนดวิธีปฏิบัติในการนำเข้าข้อมูล และสื่อสาร/ถ่ายทอดไปยังบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านช่องทางต่างๆ เช่น คู่มือ การฝึกอบรม การสอนงาน การออกแบบ Interface ที่สอดคล้องและสนับสนุนการใช้งาน เป็นต้น รวมทั้งได้กำหนดเงื่อนไขการป้อนเข้าข้อมูล (Data Validation) และสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้ Password ให้สามารถเข้าไปดำเนินการแก้ไข เพิ่มเติม ปรับปรุงข้อมูล

ในระบบได้เฉพาะบุคลากรที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ข้อมูลที่ถูกปรับปรุงหรือนำเข้าระบบทุกครั้งจะต้องผ่านการสอบทาน โดยผู้บังคับบัญชา เพื่อสอบทานความถูกต้องอีกครั้งก่อนนำเข้าสู่ระบบ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการเชื่อมโยงข้อมูล จากฐานข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องและเชื่อถือได้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการนำเข้าสู่ข้อมูลและสอบทานความถูกต้องแม่นยำ ของข้อมูลกับฐานข้อมูลกลาง เช่น Health Data Center ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

2) การประมวลผลข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ (Process Control) โดยข้อมูลที่นำเข้ามาในระบบ จะถูกประมวลผลอัตโนมัติด้วยชุดคำสั่งที่กำหนดไว้ให้ตรวจหาความไม่สอดคล้องของข้อมูล ที่อาจเกิดจากข้อผิดพลาดของการบันทึกข้อมูล การส่งข้อมูล หรือการให้ความหมายของข้อมูลด้วยวัตถุประสงค์ในการนำเข้าสู่ที่แตกต่างกัน

3) การติดตามการใช้งานและผลลัพธ์ (Output Control & Monitoring) มีการทบทวนแนวทาง/กระบวนการ การจัดการคุณลักษณะข้อมูล สารสนเทศ รวมถึงการกำหนดวิธีการ เครื่องมือ กิจกรรม ตัวชี้วัดและเป้าหมาย ซึ่งจะสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการตามวิธีการ/เครื่องมือ เพื่อควบคุมและติดตามการรายงาน เฝ้าระวัง ประเมินผล และควบคุมความผิดปกติของข้อมูลในระบบเป็นประจำ เช่น การออกรายงานและตรวจสอบข้อมูลด้านการเงินและงบประมาณประจำสัปดาห์ การตรวจสอบ Log file การใช้เครื่องมือสอบทานการบริหารจัดการข้อมูล ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ พร้อมทั้งสื่อสารชุดเครื่องมือสอบทานฯ ไปยังทุกหน่วยงาน เพื่อนำไปสอบทานการปฏิบัติตาม ICT Security Policy คู่มือ วิธีปฏิบัติ และนำผลที่ได้มาจัดทำแผนพัฒนา/ปรับปรุงคุณภาพของข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

สำหรับการบริหารจัดการคุณลักษณะของข้อมูล สารสนเทศ และองค์ความรู้ให้ปลอดภัย/เป็นความลับ กรมอนามัยได้ดำเนินการตามแนวทางการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT Security Policy) โดยนำมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ ISO/IEC 27001 :2013 มากำหนดเป็นแนวทางในการรักษาความปลอดภัยระบบสารสนเทศของกรมอนามัย พร้อมทั้งกำหนดวิธีปฏิบัติสำหรับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของกรมอนามัย และประกาศใช้โดยผู้บริหารระดับสูงสุดของกรม เพื่อสร้างความมั่นใจว่าองค์กรจะได้รับการปกป้อง และการรักษาความมั่นคงปลอดภัยจากภาวะคุกคามต่าง ๆ จึงกำหนดองค์ประกอบการรักษาความมั่นคงปลอดภัยใน 9 ประเด็น ดังนี้

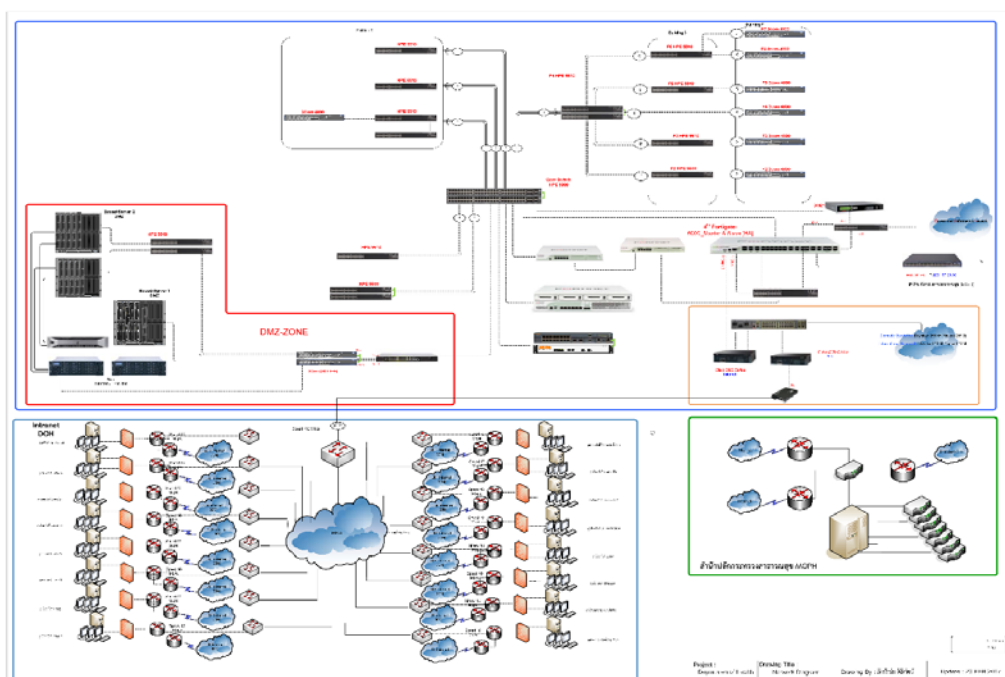
องค์ประกอบ	วิธีปฏิบัติ
1. การบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กำหนดทิศทางและให้การสนับสนุนการดำเนินการด้านความมั่นคงปลอดภัยสำหรับสารสนเทศขององค์กรเพื่อให้เป็นไปตามหรือสอดคล้องกับข้อกำหนดทางกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ▪ ประกาศ/เผยแพร่นโยบายรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศและวิธีปฏิบัติการใช้งาน พ.ศ. 2559
2. การจัดโครงสร้างด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การกำหนดสิทธิ์ของบุคลากรและลูกจ้างในการใช้ระบบสารสนเทศ ทั้งระบบปัจจุบันที่มีอยู่และระบบที่จะนำเข้ามาใช้งานใหม่ ▪ แนวทางการบริหารและจัดการความมั่นคงปลอดภัยสำหรับสารสนเทศองค์กร
3. การบริหารจัดการทรัพย์สินสารสนเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การใช้งานข้อมูลและทรัพย์สินสารสนเทศ (Use of Assets and Corporate Data) ▪ การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและทรัพย์สินสารสนเทศ การกำหนดชั้นความลับและการกำหนดระดับความสำคัญของเอกสาร
4. การสร้างความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศด้านบุคลากร	<ul style="list-style-type: none"> ▪ บุคลากรและลูกจ้างต้องได้รับการให้ความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบ	วิธีปฏิบัติ
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ก่อนการเลิกจ้าง 1 สัปดาห์ หรือปรับเปลี่ยนบุคลากรสิทธิ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับด้านความปลอดภัยของระบบต้องถูกเพิกถอน
5. การบริหารจัดการด้านการสื่อสารและการดำเนินงานของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบคอมพิวเตอร์ระบบงานคอมพิวเตอร์และระบบสารสนเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ระบบสารสนเทศเป็นไปอย่างถูกต้องและปลอดภัย ▪ กระบวนการในการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและทรัพย์สินสารสนเทศ การกำหนดชั้นความลับ และการกำหนดระดับความสำคัญของเอกสาร ▪ มาตรการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลบนระบบงาน ผ่านระบบเครือข่ายที่เหมาะสม
6. การควบคุมการเข้าถึงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบงานคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และข้อมูลคอมพิวเตอร์	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การกำหนดสิทธิ์สำหรับบุคลากรและลูกจ้างที่สามารถเข้าถึงระบบได้และการเข้าถึงระบบต้องมีรหัสผ่าน ซึ่งสามารถเข้าถึงได้เพียงระบบงานที่ได้รับสิทธิ์เท่านั้น ▪ การควบคุมการเข้าถึงทางด้านกายภาพสำหรับสถานที่ที่มีความสำคัญ เพื่อช่วยป้องกันอุปกรณ์และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง
7. การจัดหาหรือจัดให้มีการพัฒนาและการบำรุงรักษาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบงานคอมพิวเตอร์ และระบบข้อมูลสารสนเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การจัดหา การพัฒนา และการบำรุงรักษาระบบสารสนเทศได้พิจารณาประเด็นด้านความมั่นคงปลอดภัยเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ▪ มีการพิจารณาถึงความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบงาน ก่อนที่จะมีการพัฒนาระบบ รวมถึงกำหนดให้มีการควบคุมภายในระบบงาน
8. การจัดการสถานการณ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยที่ไม่พึงประสงค์	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การจัดการเหตุการณ์และจุดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยต่อระบบสารสนเทศของกรมอนามัยได้รับการดำเนินการที่ถูกต้องภายในระยะเวลาที่เหมาะสม
9. การบริหารจัดการด้านการบริการหรือการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อให้มีความต่อเนื่อง	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงด้านสารสนเทศที่อาจเกิดขึ้นกับระบบสารสนเทศอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ▪ การจัดทำกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือเหตุผิดปกติ และมีการซักซ้อมวิธีปฏิบัติให้บุคลากรลูกจ้างที่ปฏิบัติงานด้านระบบสารสนเทศ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

กรมอนามัยได้กำหนดให้มีการควบคุมสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศแต่ละระดับ จำแนกตามประเภทระดับชั้นความลับของข้อมูล และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง และการป้องกันการบุกรุกระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของกรมอนามัย โดยติดตั้ง firewall และ antivirus ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของบุคลากรทุกเครื่อง ทั้งนี้กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กองแผนงาน จะมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามกิจกรรมควบคุม คุณลักษณะของข้อมูลสารสนเทศและความรู้ รวมถึงดำเนินการสอบทานและติดตามการปฏิบัติตามนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ วิธีปฏิบัติการใช้งานสารสนเทศ และวิธีปฏิบัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ พร้อมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการทบทวนนโยบาย วิธีปฏิบัติเพื่อให้ระบบสารสนเทศของกรมอนามัยสามารถรักษาความลับ (Confidentiality) มีความถูกต้องครบถ้วน (Integrity) และมีความพร้อมใช้งาน (Availability) ของสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอทุกปี

นอกจากนี้ กรมอนามัยยังมีแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศให้มีความพร้อมใช้ โดยผู้บริหารบุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูล โดยการกำหนดกลุ่มผู้ใช้งานและข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นสำหรับผู้ใช้งานแต่ละกลุ่ม ด้วยการสำรวจ/สัมภาษณ์เพื่อหาความต้องการของผู้ใช้งาน

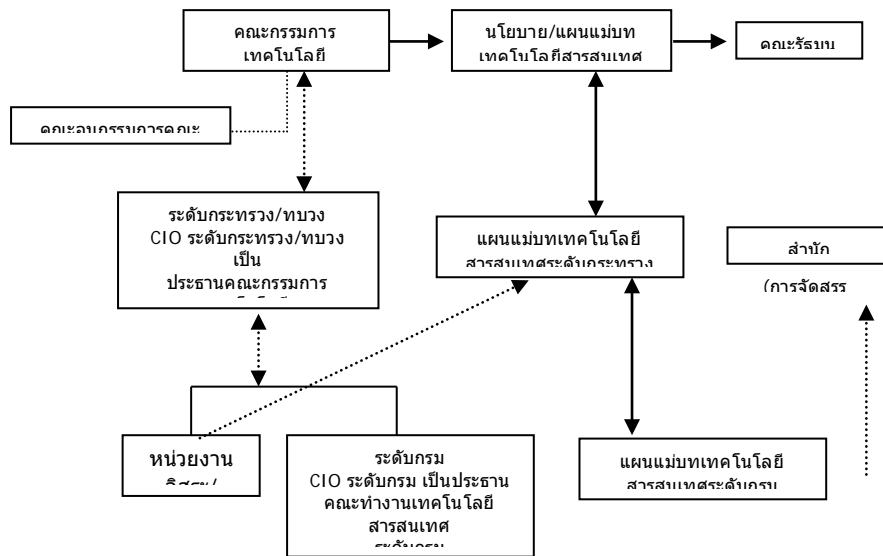
แล้วนำความต้องการที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ทิศทางแนวโน้มด้านเทคโนโลยี มาตรฐานที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น เพื่อออกแบบ/ปรับปรุงระบบสารสนเทศทั้งฐานข้อมูลและช่องทางในการเข้าถึงให้เหมาะสมกับผู้ใช้งานแต่ละกลุ่ม รวมถึงการออกแบบสถาปัตยกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะดำเนินการไปพร้อมกับกระบวนการจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Master plan) และแผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคณะกรรมการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ข้อมูล สารสนเทศ และองค์ความรู้ของกรมอนามัยมีความพร้อมใช้งาน รวมทั้งผลักดันให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงระบบสารสนเทศของหน่วยงาน โดยการบริหารจัดการใน 2 ด้าน คือ ด้านข้อมูล (Content) และด้านการพัฒนาเครื่องมือสนับสนุน (Tool)

ภาพที่ 4.2 ข - 1 การบริหารเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสารกรมอนามัย

การถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติ (Deployment)

กรมอนามัยมีนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ และวิธีปฏิบัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ พร้อมทั้งสื่อสารและถ่ายทอดให้บุคลากรทุกระดับปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศทั่วทั้งองค์กร โดยจัดทำเป็นระเบียบ คู่มือ วิธีปฏิบัติ อันมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย ผังกระบวนการ คำอธิบายขั้นตอน วิธีดำเนินการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ รวมถึงความเชื่อมโยงกับกระบวนการอื่น ผู้เกี่ยวข้อง ระยะเวลาในการดำเนินการ นอกจากนี้ ยังมีระบบ IT Help Desk ที่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่บุคลากร ในกรณีที่เกิดปัญหาหรือข้อสงสัยในการใช้งานระบบหรือขั้นตอนวิธีการจัดการข้อมูลสารสนเทศและความรู้ตลอดเวลาทำการ รวมทั้งจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ผ่านสื่อ คู่มือ อินทราเน็ต เพื่อให้คำแนะนำวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง และสุ่มสอบถามความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงาน

ภาพที่ 4.2 ข – 2

สำหรับบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำเข้าสู่ข้อมูลและบันทึกในระบบจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมจนมั่นใจได้ว่าจะมีความเข้าใจในการบริหารจัดการข้อมูลในส่วนที่รับผิดชอบและใช้งานระบบได้อย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีปฏิบัติ และเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตในการเข้าถึงข้อมูลตามลำดับชั้นความสำคัญที่กำหนดเท่านั้น (ใช้ Password / Authorize Card) ภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด เพื่อสอบถามความถูกต้องแม่นยำหรือแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องที่พบก่อนนำข้อมูลสารสนเทศเข้าสู่ระบบทั้งในส่วนกลางและในระดับภูมิภาค

นอกจากนี้ กรมอนามัยได้จัดให้มีการทบทวนและจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Master Plan) แผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ (ICT Security Policy) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง โดยแต่ละหน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูล จะรับผิดชอบในการจัดเตรียมและปรับปรุงข้อมูลและสารสนเทศของตนเอง ให้มีความครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

การเรียนรู้ (Learning)

กรมอนามัยรวบรวมข้อมูลจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การสำรวจความต้องการ/ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ของกรมอนามัย รวมถึงใช้ข้อมูลจริงจากการสำรวจผลการดำเนินงานที่ผ่านมา มาทำการวิเคราะห์และทบทวนกระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีการดำเนินการดังนี้

- ทบทวนนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ (ICT Security Policy) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงวิธีปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ และวิธีปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- ทบทวนคุณสมบัติ/นิยามของคุณลักษณะที่สำคัญของข้อมูลสารสนเทศในแต่ละด้าน (ความแม่นยำ ถูกต้อง และเชื่อถือได้ ทันกาล ปลอดภัยและเป็นความลับ) ให้มีความชัดเจนมาก รวมถึงกำหนดตัวชี้วัดประสิทธิผลของคุณลักษณะที่สำคัญในแต่ละด้าน เพิ่มเติมจากการประเมินประสิทธิภาพด้านความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อข้อมูลสารสนเทศ

- ฝ่ายปฏิบัติการตรวจสอบจัดทำแบบประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติตามจุดควบคุม (Internal Control) เพื่อประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของกระทรวงสาธารณสุข และเพื่อให้มั่นใจว่าหน่วยงานกรมอนามัยมีการปฏิบัติตามนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยฯ ที่กำหนด

การบูรณาการ (Integration)

ข้อมูลและสารสนเทศที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และมีความเป็นปัจจุบัน จะถูกเก็บรวบรวมไว้ในระบบฐานข้อมูลที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยและมีระบบในการสำรองข้อมูลเพื่อให้เกิดความพร้อมใช้ในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำไปใช้ในการทบทวน ผลการดำเนินงานของหน่วยงานกรมอนามัย เพื่อให้เกิดการปรับปรุงการทำงาน (หมวด 3 และ หมวด 6) และใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ (หมวด 2) ต่อไป
